

Studieplan for fagskoleutdanning i Klassisk bygningshåndverk og restaurering 1-årig utdanning 60 fagskolepoeng

**Fagskolen i Hordaland,
studiested Nordnes, Bergen**

Innhold

Del 1	3
Innledning	3
Mål for utdanningen	3
Overordnet læringsutbytte for klassisk bygningshåndverk og restaurering	3
Opptak og opptakskrav	4
Generelt om opptak	4
Relevant yrkesutdanning	4
Realkompetansevurdering	4
Poengberegning og rangering ved opptak	5
Søkere med utenlandsk utdanning	5
Målgruppe og kompetanse etter endt studium	6
Vitnemål og tittel	6
Organisering av utdanningen	6
Innhold i utdanningen	7
Omfang	7
Fordeling av arbeidstimer for utdanningen	7
Fordeling arbeidstimer	7
Plan for gjennomføring av: Klassisk bygningsvern og restaurering, nettstøttet studium over 2 år	9
Undervisningsformer og læringsaktiviteter	10
Arbeidsformer for nettstøttet studium	10
Læringsformer	11
Vurdering	12
Eksamen	12
Karakterskala	13
Del 2 – Emner og læringsutbytte	14

Del 1

Innledning

Mangelen på faglig kvalifiserte håndverkere innen klassisk bygningshåndverk og innen restaurerings – og rehabilitering har i de senere år blitt påpekt både fra verne- og museumshold og fra bygningsbransjen. For håndverkerne som har opparbeidet realkompetanse innenfor feltet har ikke denne i tilfredsstillende grad vært knyttet til dokumentasjons- og sertifiseringsordninger.

Studieplanen er delt i to, der del 1 gir informasjon om studiet, oppbygningen av utdannelsen og hvordan den skal organiseres, mens del 2 er selve emneplanen, med beskrivelser av læringsutbytte for de enkelte emnene, for omfang, vurderingsmåte og arbeidskrav.

Mål for utdanningen

Overordnet læringsutbytte for klassisk bygningshåndverk og restaurering

Læringsutbyttebeskrivingene viser det kandidatene skal kunne etter fullført fagskoleutdanning i bygg, i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Det overordnede målet for utdanningen er å utdanne fagfolk med dokumentert kompetanse som sikrer at restaureringsoppdrag utføres etter reglene for antikvarisk arbeid.

Kunnskap

Kandidaten

- kjenner måten tradisjonelle bygningsteknikker utføres på og hvordan disse og aktuelt materiale brukes i restaurerings- eller vernesammenheng
- har praktisk og teoretisk kunnskap om hvordan trevirke velges ut som materiale for videre bearbeiding og hvordan materiale måles og merkes
- har kunnskap om hvordan tømmer deles for å utnytte materialet best mulig i forhold til videre bruk
- har kunnskap om den historiske utviklingen rundt teknologien (verktøyet og kunnskapen om bruken av det) som brukes til å lage bord og planker
- kjenner lover og regler som gjelder innenfor bygningsvernet

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke kunnskap om forholdet mellom virke og materiale og arbeidet som skal utføres for å utforme og utføre konkrete bygningsoppdrag
- kjenner og kan forholde seg til de lover og regler som gjelder for bygningsvernet
- kan utføre tradisjonelle bygningsteknikker innenfor ulike byggeskikker, fra valg av virke og materiale til oppsetting eller restaurering av de ulike bygningstypene ved hjelp av tradisjonelt verktøy, og kjenner sentrale teorier og begrep
- kan velge ut og benytte ulike sammenskjøtingsmetoder for ulike typer bygninger
- kan utføre restaureringsarbeid på bygninger med utgangspunkt i spor etter verktøy og sammenføyningsmetoder
- kan stå for utvalg og bearbeiding av virke til skurd og framstille videre materiale med bruk av klassisk verktøy og teknologi
- kan velge ut og bruke egnet verktøy under de ulike trinnene i materialbearbeidingen

- kan bruke ulike metoder for måling og merking

Generell kompetanse

Kandidaten

- har tilegnet seg en grunnleggende forståelse for sammenhengen mellom utføringen av tradisjonelle bygningsteknikker, hvilke bygningstyper disse benyttes på, og hvordan bruken av bygningsteknikker og aktuelt materiale er en del av restaurerings- og vernevirksomhet
- har høy etisk bevissthet overfor fag og oppdragsgivere
- kan reflektere over fag og faginnhold sammen med andre fagutøvere
- kan utvikle gode løsninger for utførelsen av arbeid på ulike bygningstyper overfor oppdragsgivere

Opptak og opptakskrav

Generelt om opptak

Opptak av studenter til Fagskolen i Hordaland skjer gjennom Nasjonalt opptakskontor for fagskole. Dette gir felles kvalifikasjonskrav og regler for poengutregning for søkere i hele landet.

Opptak av studenter skjer bare på grunnlag av poengutregning og rangering (realkompetanse blir regnet om til poeng). Dette gir mulighet til å se både tall og poengnivå på søkere ved opptak til hver fagskoleutdanning.

Ordinær søknadsfrist til fagskoleutdanning er 15. april. Retningslinjer for søking finnes på hjemmesiden. Ved avvikende søknadsfrist blir dette kunngjort på hjemmesiden.

Grunnlag for opptak til studietilbud er a) eller b) under:

a) fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/svennebrev/vitnemål fra relevant yrkesutdanning fra videregående skole.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøven etter søknadsfristen, kan få tildelt studieplass. Studenten mister plassen om han/hun ikke består eller ikke fullfører fagprøven.

b) minst 5 års relevant praksis og realkompetanse i felles allmenne fag som tilsvarer Vg1 og Vg2 i yrkesfaglig utdanningsprogram. Søker må ha fylt 23 år innen det året han søker studieplass.

Relevant yrkesutdanning

Videregående utdanning innen Håndverksfag kvalifiserer for opptak til studiet.

Fagbrev/svennebrev som gir grunnlag for opptak er:

Under bearbeiding

Realkompetansevurdering

Fagskolen i Hordaland gjennomfører realkompetansevurdering i tråd med forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning §3-1 og retningslinjer fra Kompetanse Norge. Kompetansen til søkeren blir vurdert opp mot læreplanmål i videregående opplæring innen relevante yrkesutdanning.

Søkeren må dokumentere kompetanse i felles allmenne fag tilsvarende nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR), ha fylt 23 år i søknadsåret og må ha minst 5 års relevant arbeidserfaring.

Poengberegning og rangering ved opptak

	Poeng
Det generelle grunnlag for opptak (a) eller b)	100 poeng
Relevant praksis/fartstid om bord utover det generelle grunnlag for opptak, jf. gjeldende studieplan	1 poeng per mnd.
Fagprøve med «bestått meget godt»	25 poeng
Fagprøve i annet fag utover det generelle opptakskrav inkl. praksistid	50 poeng
Gjennomsnittlig karakterpoeng av karakterer i alle fag på Vg2/VK1 og tverrfaglig eksamen	Multipliseres med 10

Ved lik poengsum blir det kjønn kvotert som er underrepresentert i det yrket/profesjon opplæringen skal føre fram til.

Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske land er kvalifisert for opptak når den videregående opplæringa i de respektive land gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole.

Søkere utenfor Norden kan jf. opplæringsloven § 3-4 søke NOKUT om godkjenning av utenlandsk fag- og yrkesopplæring. Alternativt må søkeren dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de felles allmenne fag tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige studieretninger. Søkere må i tillegg dokumentere norskkunnskaper jamfør nivå B2 i «Test i norsk – Høyere nivå» (Bergenstesten).

Målgruppe og kompetanse etter endt studium

Målgruppe:

Målet med utdanningen er å gi faggrupper innen klassisk bygningshåndverk og restaurering en systematisk kompetanseheving. Opplæringen går fra grunnleggende til mer komplekse arbeidsoperasjoner innen feltet, er praktisk fundert og koblet til relevant teori. Pedagogisk vektlegges læring gjennom praksis, praksisbasert teori og håndverksteori. Utdanningen er rettet mot tømrere og snekkere – både de som er selvstendig næringsdrivende eller som er i arbeid hos byggmestere - og for yrkesfaglærere i videregående skoler. På sikt vil utdanningen bli tilrettelagt for andre faggrupper, som taktekkere, murere osv.

Kompetanse:

Etter endt studium vil studenten være kvalifisert til arbeid i bedrifter innen byggenæringen som driver med restaurerings- og vernearbeid, men også på museer eller andre institusjoner eller bedrifter der slikt arbeid er en del av virksomheten.

Bestått utdanning kvalifiserer til utføring og ledelse av arbeid som omfatter tilstandsbeskrivelser, prosjektering og utføring av restaurerings/rehabiliteringsoppdrag i privat og offentlig regi, arbeid knyttet til opplæring av elever i videregående skole og av lærlinger og arbeid i museumssektoren og i kulturvernarbeidet i kommunesektoren.

De vil også kunne gå videre på studier innen universitets- og høgskolesystemet.

Vitnemål og tittel

Studenter som fullfører og består utdanningen vil få utdelt vitnemål og oppnår tittelen:

Fagskoleingeniør – Klassisk bygningshåndverk og restaurering

For at dette skal fungere godt internasjonalt, skal begrepet *Vocational Diploma* (VD) brukes på vitnemålet.

Vitnemålet skal inneholde:

- Emner som inngår i utdanningen.
- Omfang av emner og oppnådd karakter.
- Overordnet læringsutbytte.
- Nivå i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) 5.1 og kvalifikasjonen som ble oppnådd.
- Karaktersystemet som blir brukt og antall på fagskolepoeng.
- Navn på utdanning og tittel på hovedprosjektet.

Studenter som ikke har fullført hele utdanningen kan be om en karakterutskrift som viser fullførte og beståtte emner og eksamener.

Organisering av utdanningen

Utdanningen er bygget opp av emner. Hvert emne tildeles fagskolepoeng etter den relative vekten det har i arbeidsbelastning for studentene og læringsutbytte innenfor utdanningen.

Utdanningen har et omfang på 60 fagskolepoeng i et poengsystem som er særskilt for skoleslaget. Ett års fagskoleutdanning på heltid tilsvarer normalt ti måneder. Fagskolepoeng skal brukes ved vurdering av innpassing av utdanning mellom fagskoler og i karakterutskrifter for gjennomførte emner fra fagskoleutdanning.

Utdanningen er organisert som et samlingsbasert deltidsstudium over to år (totalt 60 fagskolepoeng). Undervisningen er organisert som en kursrekke med seks bolker, som hver har sine enkeltkurs. Enkeltkursene går over to dager. Disse suppleres av seminarbaserte samlinger,

med egne oppstarts- (introduksjon til studiet og forberedelse/oppstart av praksis) og avslutningssamlinger (oppsummering og eksamensforberedelser).

Høstsemester 1. år:

- Startsamling
- Kursbolk om materialforståelse - fire enkeltkurs over to dager
- En samling

Vårsemester 1. år:

- Kursbolk Materialtilvirkning
- Kursbolk Verktøylære
- En samling

Høstsemester 2. år:

- Kursbolk Mål – og merketeknikk
- Kursbolk Sammenføyning
- En samling

Vårsemester 2. år:

- Kursbolk Restaurering
- En samling i tilknytning til kursbolken
- Avsluttende samling om forberedelse til eksamen.

12 samlinger på 5 studiepoeng hver gir studiet totalt 60 fagskolepoeng.

Innhold i utdanningen

Omfang

Studiet har totalt 60 fagskolepoeng, som tilsvarer 1 års utdanning.

Studiets gjennomføringsmodell:

- 2 års utdanning nettbasert med ukesamlinger

Fordeling av arbeidstimer for utdanningen

Utdanningens navn: Klassisk bygningshåndverk og restaurering

Utdanningens antall arbeidstimer totalt: 1350 timer

Utdanningens antall fagskolepoeng totalt: 60 fagskolepoeng

Fordeling arbeidstimer

Emnenavn og emnets omfang i fagskolepoeng	Aktivitet	Arbeids-timer	
Emne A Materiallære <i>5 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på samlinger	39	
	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	42
		Lærerstyrte aktiviteter	15
		Veiledning	5

	Godkjent praksis		12
Emne B	Aktiviteter som foregår på samlinger		39
Materialbearbeiding <i>5 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	42
		Lærerstyrte aktiviteter	15
		Veiledning	5
	Godkjent praksis		12
Emne C	Aktiviteter som foregår på samlinger		78
Verktøylære <i>10 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	84
		Lærerstyrte aktiviteter	30
		Veiledning	10
	Godkjent praksis		22
Emne D	Aktiviteter som foregår på samlinger		39
Mål- og merketeknikk <i>5 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	42
		Lærerstyrte aktiviteter	15
		Veiledning	5
	Godkjent praksis		12
Emne E	Aktiviteter som foregår på samlinger		117
Sammenføring <i>15 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	126
		Lærerstyrte aktiviteter	45
		Veiledning	15
	Godkjent praksis		36
Emne F	Aktiviteter som foregår på samlinger		156
Restaureringsfaget <i>20 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	168
		Lærerstyrte aktiviteter	60
		Veiledning	20
	Godkjent praksis		44
120 fagskolepoeng			1350 timer

Godkjent praksis kan skje på bygg eller i bedrift i forbindelse med oppdrag. 580 timer praksis utgjør 11,3 timer praksis pr. studiepoeng. 7,75 timer av dette på skole og 2,4 timer hjemmepraksis pr. studiepoeng.

Plan for gjennomføring av: Klassisk bygningsvern og restaurering, nettstøttet studium over 2 år

Klassisk bygningsvern og restaurering				Studieenheter			
				1	2	3	4
<i>Emnekode</i>	<i>Emnenavn</i>	<i>Omfang</i>	<i>Tema</i>	<i>Omfang</i>	<i>Omfang</i>	<i>Omfang</i>	<i>Omfang</i>
A	Materiallære	5 fp		2,5	2,5		
B	Materialbearbeiding	5 fp		2,5	2,5		
C	Verktøylære	10 fp		5	5		
D	Mål- og merketeknikk	5 fp		2,5	2,5		
E	Sammenføyning	15 fp				7	8
F	Restaureringsfaget	20 fp				10	10
SUM		60 fp		12,5	12,5	17	18

Undervisningsformer og læringsaktiviteter

Studiet er praksisorientert. Kravene til formell kompetanse på feltet er under oppbygging, og fagkompetansen i hovedsak knyttet til ekspertise plassert ulike steder. Den praktiske funderingen vil være koblet til relevant teori (s.k. håndverksteori). Det pedagogiske prinsippet er læring gjennom praksis og praksisbasert teori. Forholdet mellom teoretisk og praktisk kunnskap vil også bli tematisert (jf. begrepet handlingsbåren kunnskap og tilegnelse og overføring av ikke-verbalisert kunnskap).

Hjemmearbeidet skjer som et nettbasert selvstudium med arbeidskrav, der veiledningen på nett følges opp individuelt på samlingene. Det skriftlige arbeidet skal så langt mulig koples til praktisk utøvelse som dokumenteres og vurderes gjennom innleveringer knyttet til logg - og rapportskrivning, samt forberedelser til fellespresentasjoner på samlingene. I tillegg kommer altså en egen prosjektoppgave.

Det faglige nivået på undervisningen ivaretas av en lærerstab organisert i kompetansegrupper. En gruppe (1) med formell kompetanse og erfaring fra undervisning på universitets- og høyskolenivå (tilsvarende førstekompetanse og over innen ulike fag og/eller felt) har den overordnede og koordinerende rollen. En gruppe (2) representerer den generelle kompetansen innen feltet (formell kompetanse på bachelor/masternivå) og med høy praktisk kunnskap. En tredje gruppe av faglærere innehar høy praktisk, men ikke nødvendigvis akademisk kompetanse. Grupper og deltakere vil samarbeide tett, med intern kursing og koordinerende møter, en organisering gruppe 1 har ansvar for å sikre og tilrettelegge.

Kurs og samlinger holdes på flere steder og lokaler (f.eks.: Tvildemoen/Voss, Stiftelsen Bryggen, Fagskolen i Hordaland). Hjemmearbeidet skjer som et selvstudium med arbeidskrav, der veiledning på nett følges opp av individuell veiledning på samlingene. Det skriftlige arbeidet skal så langt det er mulig koples til praktisk utøvelse, dokumentert gjennom innleveringer knyttet til logg - og rapportskrivning, en egen prosjektoppgave, samt forberedelser til fellespresentasjoner på samlingene. Her benyttes den gjeldende læringsplattform ved FiH.

Arbeidsformer for nettstøttet studium

Nettstøttet studium er et nett- og samlingsbasert deltidsstudium som går over tre år. Studiet består av tre obligatoriske samlinger på studiested Nordnes per semester. Den første samlingen er en oppstartsamling med innføring i emner og digitale verktøy. Hver samling strekker seg over én uke med 40 undervisningstimer.

Fagskolen i Hordaland skal være en fremtidsrettet skole, hvor nettstudier, e-læring og nettstudier er en viktig del av måten vi underviser på. Dette er i tråd med digitaliseringen av samfunns- og arbeidsliv.

Fagskolen i Hordaland nytter primært læringsplattform (LMS) og skybasert programvare, men også webkonferanse, for samhandling i den nettbaserte undervisningen.

Det finnes mange ulike arbeids- og læringsformer. Nedenfor vil vi kort presentere noen arbeids- og læringsformer en kan møte som nettstudent:

Forelesning

En undervisningsform der lærer presenterer og diskuterer et faglig emne med utgangspunkt i studieplan og pensum. Det blir holdt obligatoriske forelesninger på samlingene. Nettbaserte forelesninger ved FiH kan tilbys både asynkrone og synkrone. Asynkrone forelesninger er videosnutter / opptak av forelesninger som legges ut på læringsplattformen og kan sees på et

passende tidspunkt. Enkelte emner tilbyr også synkronundervisning via webkonferanseverktøy. Noen forelesningsøkter kan også være hybridundervisninger der en har studenter som deltar fysisk i klasserommet og via webkonferanse.

Læringsressurser

Undervisningsmaterieell produseres eller deles av lærer og legges tilgjengelig for studentene på læringsplattform eller via skybaserte tjenester. Læringsressurser kan inkludere dokumenter, lenker til nettsider, videosnutter, opptak av forelesninger m.m.

Gruppearbeid

Gruppearbeid kan være både lærer- og studentdrevet, og innebærer at mindre grupper samarbeider om løsning av en oppgave eller prosjekt. Gruppene kan samhandle via samskrivingsverktøy eller i nettmøter i et virtuelt møterom ved hjelp av webkonferanse. Hovedprosjektet er et større, tverrfaglig gruppeprosjekt som skal leveres avsluttende skoleår.

Veiledning

Veiledning kan forgå både gruppevis eller mellom den enkelte student og lærer. Veiledning tilbys både under samlinger og på nett. Via læringsplattform eller skybasert programvare får studentene tilbakemelding på studentarbeid som f.eks. skriftlige besvarelser eller muntlige presentasjoner. Tilbakemeldingen kan gis både skriftlig, og ved hjelp av videoopptak eller lydfil. Det tilbys også veiledning i sanntid via webkonferanserom hvor student og lærer kan møtes til fastsatte tidspunkt.

Selvstudium

Selvstudium er studentarbeidet utover det fastsatte undervisningstilbudet. Dette inkluderer lesing av pensumlitteratur, bruk av læringsressurser, arbeid med oppgaver, etc.

Læringsformer

Fagskolen i Hordaland legger til rette for læringsformer der studentene kan bruke denne kompetansen. *Emne* er betegnelsen på minste enhet som skal vurderes med karakter, i tråd med praksis i annen tertiærutdanning.

Til hvert emne skal det utarbeides arbeidskrav. Studentenes arbeid i forhold til disse kravene samles i en mappe for hvert emne.

Tverrfaglige problemstillinger er det normale i arbeidslivet og er derfor godt egnet til å demonstrere helheten i utdanningen. Arbeid med slike problemstillinger blir da sentralt i studiet. Logg og refleksjon må derfor ha en sentral plass i læringsprosessen.

Hospitering i arbeidslivet kan brukes som et ledd i utdanningen. Dette skal da være relevant i forhold til studentens fordypning.

Mappemetodikk

Mappemetodikk benyttes for å få bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. Dette oppnås ved at arbeidsoppdrag ikke er avsluttet i det øyeblikk de er levert, men at det benyttes som et ledd i læringsprosessen og som et grunnlag for veiledning til studenten om hva det må arbeides videre med.

Målet er en tettere dialog mellom lærer og student om progresjon og utvikling i læreprosessen.

Skolen vil benytte ulike læringsformer:

- lærerstyrt undervisning og forelesninger
- prosjektarbeid og prosjektoppgaver (både gruppe og individuelt)
- individuelle arbeidsoppgaver
- presentasjoner

- nettbasert undervisning
- veiledning

Til hvert emne blir det satt opp arbeidskrav som skal være gjennomført som grunnlag for vurdering. Deltagelse i undervisningen ved fagskolen er obligatorisk og inngår som en del av arbeidskrav for å kunne stille seg til eksamen. Det er krav om 80 % frammøte.

Vurdering

Vurdering blir gjennomført med emnekarakter for hvert emne, i samsvar med læringsutbyttebeskrivingene. Vurderingene blir gjort på grunnlag av arbeidskravene for emnet. For å bestå emnet må arbeidskravene være oppnådd. Vurderingene bygger på innleveringer, mappevurdering og prøver, spesifisert under hvert emne.

Mappevurdering er en vurderingsform som skal se bedre helheten i læringsprosessen. Studentens arbeid blir samlet i en arbeidsmappe og det skal være tett dialog mellom faglærer og student om progresjon og utvikling i læringen. Dette kan benyttes for å dokumentere at studenten ser sammenhengen mellom teori og praksis.

Mappevurdering kan nyttes sammen med andre arbeidskrav i emnene. Det skal foretas både underveis- og sluttvurdering. Den kan være både muntlig og skriftlig og skal være dokumentert. Dette kommer i tillegg til den daglige kontakten mellom student og lærer.

Underveisvurdering har til hensikt å gi lærerne og studentene informasjon om studentens kompetanse slik at veiledningen kan tilpasses studentenes behov. Presise og relevante tilbakemeldinger skal motivere studentene til videre innsats og være til hjelp i læringsarbeidet. Studentene må selv medvirke aktivt i underveisvurderingen.

Sluttvurderingen har til hensikt å dokumentere studentens læringsutbytte og oppnådde kompetanse etter endt opplæring.

Hjemmearbeidet og innleveringene der organiseres og vurderes gjennom mappeevaluering og gjennom praktiske framføringer på samlingene (begge som «Bestått/Ikke-bestått»).

Hjemmearbeidet og mappeevalueringen skjer gjennom FIHs nettbaserte læringsplattform. Den enkelte skal skrive en prosjektoppgave som karaktersettes etter vanlig mønster.

Eksamen

For å bli oppmeldt til eksamen, må studenten ha bestått emnet, jf. § 3-13 i forskriften for Fagskolen i Hordaland.

Eksamene avvikles gjennom en kombinasjon av individuelle og felles ordninger, som både er av praktisk og teoretisk karakter.

I tillegg skal studentene gjennom en avsluttende og muntlig gruppeeksamen.

Studentene skal sikrest en upartisk vurdering av deres kunnskaper og ferdigheter, derfor blir eksterne fagkyndige personer oppnevnt som sensor.

Karakterskala

Vurdering gjennomføres slik at skolen kan vurdere på et sikkert grunnlag om studenten har tilegnet seg kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som er beskrevet i det overordnede læringsutbytte. Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at emnet ikke er bestått.

Karakterskala for Fagskolen i Hordaland:

Symbol	Generell, ikke fagspesifikk omtale av vurderingskriterium
A	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
B	Meget god prestasjon. Studenten har veldig gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
D	Akseptabel prestasjon med noe vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
E	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som blir stilt til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Del 2 – Emner og læringsutbytte

Emne A
Materiallære <i>5 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
<p>Emnet skal gi en nyansert forståelse av materialkvalitet og –bruk med utgangspunkt i tradisjonell materialforståelse sett i sammenheng med naturvitenskapelig kunnskap om tre. I skogen utføres praktiske øvelser med sortering av tømmer på rot (plukkhogst), diskusjon rundt ulike treslag og deres tekniske egenskaper, samt presentasjon og diskusjon rundt tradisjonell bruk- og presentasjon/diskusjon.</p>
Læringsutbytte
<p>Kunnskap Studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kjenner til egenskapene til de ulike treslagene • kjenner til hvordan kvaliteten til de mest relevante treslagene påvirkes av vekstforhold og skjøtsel • kjenner til norsk skogbrukshistorie • kan forstå sammenhengen mellom skogbrukshistorie og bygningshistorie • kjenner til tradisjonell bruk av never og bork • kjenner metoder for å loste og lagre never til takteking • kan vurdere torvkvalitet for bruk på tak • kjenner til ulike typer mose (husmose) for bruk i tømrede bygninger • kjenner til historien om skiferproduksjon • kjenner til tradisjonelle malingstyper og bruken av disse • kjenner til glassets historie i sammenheng med bygg • forstår forholdet mellom krymping, svelling og spriking og fuktinnhold i treverk • har kunnskap om råtesopp-skader i bygninger og hvordan slike bekjempes • har kunnskap om treskadeinsekter i bygninger og hvordan disse bekjempes • har kjennskap til sikker hugstteknikk og faremomenter ved skogsarbeid <p>Ferdigheter Studenten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vurdere materialvalgene i eldre bygg • ta ut tømmer i skogen etter ønsket kvalitet • sortere materiale til tømrede bygg • sortere materiale til snekkervirke, dører, vinduer osv. • ta ut materiale til skaffemner, høvler, osv. • ta ut materiale til reiste konstruksjoner (grindbygg osv.) • ta ut materiale til kledning, trobord, tretteking osv. • skille mellom ulike treslag som er relevante for tradisjonelt bygningshåndverk • felle et tre med tradisjonelle verktøy på en sikker måte • sortere skifer etter kvalitet

Generell kompetanse bearbeides
--

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsform
Mappevurdering
Litteratur
Bearbeides

Emne B
Materialbearbeiding <i>5 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
<p>Hovedtemaet er skurdmønster, altså hvordan tømmer deles opp for å få kvalitetsmessig best mulig utnyttelse av råstoffet, og historiske varianter av dette. Emnet tar for seg historien om den teknologiske utviklingen i bord og plankeproduksjon med utgangspunkt i en praktisk utøvende tilnærming. Den videre produksjonen i snekkerverksted eller på bygg med høvel som hovedverktøy blir praktisert og diskutert. I tillegg er det mindre bolker om oppdeling av spesialvirke til verktøy og husgeråd.</p>
Læringsutbytte
<p>Kunnskaper Studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har en overordnet oversikt over norsk sagbrukshistorie (inkludert sagbruksprivilegiene) • kjenner til de mest kjente variantene av historiske bearbeidingsmetoder med øks og bile • kjenner til geografiske variasjoner for arbeidsmåter med bile på 1800-tallet • kjenner til historien med kransaging og koblingen med økonomi og teknologi <p>Ferdigheter Studenten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kløyve en liten furustokk med øks, kiler, haldhaker og eventuell naver • sletthugge en stokk til bruk i en utløe etter Hordalands-metoden fra 1800-tallet • bruke glepphugging for å få en tilfredsstillende flate på et bord • sage med sagstillings-sag på begynnernivå • rette og dimensjonere bord til bruk i byggsnekring ved hjelp av høvler • bruke strykebenk til retting av bord <p>Generell kompetanse bearbeides</p>
Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsform
bearbeides

Litteratur

bearbeides

Emne C
Verktøylære <i>10 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet skal gi en forståelse av den fysiske funksjonen til ulike verktøy ved å gå inn på pass og vedlikehold samt bruk av verktøyet, så som sliping, justering, samt øvelse i det å forstå og analysere funksjonen gjennom brukstester. Den praktiske inngangen suppleres med verktøyhistorie som ses i sammenheng med teknologisk utvikling.
Læringsutbytte
<p>Kunnskaper Studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kjenner det mest relevante verktøytilfanget i klassisk bygghåndverk • kjenner øksehistorien i grove trekk • kjenner ulike slipeverktøy som er relevante for faget • har en grunnleggende forståelse av høvelens rolle i faget • kjenner de ulike hovedretningene innenfor høvler og deres utvikling • kan sette høvelens historie i sammenheng med arkitekturens utvikling i Norge • forstår høvelens mekaniske funksjon <p>Ferdigheter Studenten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sette opp en øks • skjefte en øks • sette opp ei bile • sette opp høvler og tappjern • stille trehøvel og jernhøvel • file en grovtannet langvedsag • file en kappsag med trekantfil <p>Generell kompetanse bearbeides</p>

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidsformer
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsformer

bearbeides
Litteraturliste
bearbeides

Emne D
Mål- og merketeknikk <i>5 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet tar for seg ulike teknikker for måling og merking. Selve anvendelsen prøves ut i ulike arbeidsoperasjoner. En historisk gjennomgang av de ulike måleenhetene som har vært i bruk viser hvordan disse er relevante for faget. I tillegg blir det gitt en enkel gjennomgang av oppmåling og tegning for å vise praktisk anvendelse av dette i dokumentasjon av bygninger og gjenstander.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten: <ul style="list-style-type: none"> • kjenner historien bak måleenhetene i faget • kjenner hovedprinsippene for merking og måling i tømmerfaget • kjenner hovedprinsippene for merking og måling i snekkerfaget • kjenner måle- og merkeverktøyene • kjenner prinsippene for utmåling av enkle sperrebind
Ferdigheter Studenten kan: <ul style="list-style-type: none"> • kan merke opp midtstolnov eller uthusnov med passer og loddstokk • kan utføre merketeknikk på avbindingsplass med loddsnor og passer • kan merke med malsystem og grindariv i stavbygging • kan merke opp en fransk låseskjøt på saget material • kan merke opp en skrubbhøvel med rissesyl og ripmåt • kan måle opp ett uthusbygg i sammenheng med dokumentasjon for restaurering
Generell kompetanse bearbeides

--

Emne E
Sammenføring <i>15 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet er en praktisk videreføring av de foregående gjennom praktisering og diskusjoner rundt arbeidets utførelse, funksjon og historisk kontekst, så som ulike varianter av sammenføringer, skjøter, nov osv.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten: <ul style="list-style-type: none"> • kjenner til mangfoldet av nov/laftemetoder i Norge • kjenner til hovedprinsippene for stavbygning i Norge • kjenner til hovedvariantene for sammenføring i dører og vinduer i Norge • kjenner til hovedlinjene i spikerens historie • kjenner til noen hovedvarianter av trenagler og utformingen av disse Ferdigheter Studenten kan: <ul style="list-style-type: none"> • hugge til et uthusnov • hugge til et midtstolnov • hugge en skrå hakeskjøt • hugge en rett låseskjøt • tappe ut tapphull på en rask og nøyaktig måte
Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides
Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsformer
bearbeides.
Litteraturliste
bearbeides

- hugge til et sperrebind
- snekre en høvel
- lage en labankdør
- lage en dør/vinduskarm

Generell kompetanse

bearbeides

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides
Vurderingsformer
bearbeides
Litteraturliste
bearbeides

Emne F
Restaureringsfaget <i>20 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet tar først og fremst for seg de anvendte normene innenfor praktisk restaureringsarbeid, men også hvordan og hvorfor disse har endret seg over tid. I de praktiske øvelsene legges det vekt på å lære seg å se og forstå verktøyspor og endringene som er gjort i en bygning eller gjenstand. Her blir det tatt i bruk verktøy, som knyttes til historien om materialtilvirking så vel som om måleenheter og skogbruk slik at sammenhengene i en bygning kan forstås og diskuteres. Har en tilgang til relevante bygninger gis det også praktiske øvelser i hvordan inngrep i stående bygg kan gjøres. Men utgangspunkt i forståelsen av eldre bygninger blir det også gitt en gjennomgang av hvordan tilstandsrapporter utarbeides.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten:

- kjenner til hovedtrekkene i bygningshistorien på landet
- kjenner til hovedtrekkene i klassiske malingsteknikker
- kjenner til denne aktuelle restaureringsteorien
- kjenner historien om bygningsvern i norge
- kjenner de ulike forvaltningsnivåene for fredede og verneverdige bygg
- har en grovmasket forståelse av lovverket for fredede bygg
- kjenner til dokumentasjonsmetodene som brukes før og under demontering av verna bygg

Ferdigheter

Studenten kan:

- kan se og forstå spor etter ulike typer bearbeiding på sag
- kan se og forstå spor etter ulike økseteknikker
- kan bytte en syllstokk på et tømret bygg
- kan overflaterestaurere vinduer og utføre kitting, maling
- kan overflaterestaurere vegger og stå for tjærebreing og maling
- kan utføre en tilstandsregistrering etter riksantikvarens dataprogram (Askeladden)
- kan planlegge en enkel restaureringsjobb på bygg med lav kompleksitet gjennom valg av materialer, verktøy og arbeidsrekkefølge
- kan lede/utføre en restaureringsjobb på et bygg med lav kompleksitet (utløe, naust e.l.)

Generell kompetanse

bearbeides

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsformer
bearbeides
Litteraturliste

bearbeides